

Nemzetközi egyetemek külföldi campusai a világban – a nemzetközi felsőoktatási együttműködés sikeres példái

International Branch Campuses in the World as Successful Examples of International Higher Education Cooperation

Klemensits Péter – Tárik Meszár

https://doi.org/10.47707/Kulugyi_Szemle.2022.2.6

Összefoglaló: A tanulmány célja, hogy röviden bemutassa az *International Branch Campus* (IBC), vagyis a nemzetközi egyetemek külföldi campusainak a fogalmát és történetét, a nyugati, illetve a fogadó egyetemek motivációját, valamint általában a külföldi campusok és az anyaegyetemek kapcsolatát. A vizsgálat elsősorban az ázsiai kontinensre, azon belül pedig a Közel-Keletre fókuszál. A dolgozat alapvetően abból a hipotézisből indul ki, hogy az IBC egy sikeres és kölcsönösen eredményes nemzetközi felsőoktatási együttműködési forma, amelyből a külföldi egyetemek és a fogadó országok egyaránt profitálnak. A konklúzió szerint annak ellenére, hogy a múltban alapvetően a nyugati országok létesítettek külföldi campusokat, a felsőoktatás nemzetköziesedésének az újabb hullámában a kínai egyetemek európai megjelenése hasonló eredményességre tarthat számot, az ezzel kapcsolatban megfogalmazott nyugati kritika pedig döntően geopolitikai tartalmú, és nem az együttműködés tartalmi oldalára koncentrálna.

Kulcsszavak: felsőoktatás, *International Branch Campus*, nemzetközi egyetemek, Közel-Kelet, Kína

Abstract: *The aim of the study is to briefly present the concept and history of "International Branch Campus" (IBC), the motivation of the Western and the host universities as well, then the relationship of foreign campuses and parent universities in the world, focusing on to the Asian continent, especially the Middle East. The paper basically starts from the hypothesis that IBC is a prosperous and mutually successful form of international higher education cooperation, from which both foreign universities and host countries benefit. In conclusion, although*

in the past mainly Western countries have established foreign campuses, in the new wave of internationalization of higher education, the emergence of Chinese universities in Europe may be similarly successful, and Western criticism is predominantly geopolitical not focusing on the substance of the partnership.

Keywords: *higher education, International Branch Campus, international universities, Middle East, China*

Bevezetés

A nyugati nemzetközi egyetemek nemzetköziesítési stratégiájában már a 20. század közepén megjelent a külföldi campusok kialakítása. Ez az együttműködési forma azóta is sikeresnek tekinthető, sőt a 21. század elején már az ázsiai országok, legfőképpen a Kínai Népköztársaság (a továbbiakban: Kína) is átvette, hasonló célokat követve. Számos tudományos folyóiratban publikáltak *International Branch Campus* (IBC) címszóval alapvető statisztikákat a külföldi campusokról, valamint a vele kapcsolatos tanulmányokat, a többségük azonban még nem fordított kellő figyelmet a kínai egyetemek európai megjelenésére, hiszen az a felsőoktatás nemzetköziesedésének a legutolsó hullámát jelenti. A jelen tanulmány az IBC fogalmát és történetét mutatja be, rálátást nyújt a nyugati és a fogadó egyetemek motivációjára, továbbá ismerteti a világon ma működő külföldi campusok és az anyaegyetemek kapcsolatát. Írásunk fókuszában elsősorban az ázsiai kontinens, azon belül is a Közel-Kelet áll.

A dolgozat legfőképpen annak a hipotézisnek a bizonyítására törekszik, hogy az IBC egy sikeres és kölcsönösen eredményes nemzetközi felsőoktatási együttműködési forma, amelyből a külföldi campusok és a fogadó országok egyaránt profitáltak. Ebből kiindulva kijelenthető, hogy a kínai egyetemeknek az IBC keretében történt európai megjelenése is hasonló sikereket és hatékonyságot eredményez majd. Az ezzel kapcsolatosan elhangzó nyugati kritika pedig elsősorban geopolitikai tartalmú, s nem az együttműködés tartalmi oldalára vonatkozik.

Történeti és szakirodalmi áttekintés

Stephen Wilkinsnek, a *British University in Dubai* professzorának a meghatározása szerint a „külföldi campusok” (*International Branch Campus*, IBC) a nemzetközi felsőoktatás egyik formáját képviselik, amely során egy vagy több partnerintézmény egy külföldi helyszínen fiókinézményt (campust) hoz létre, amelynek célja a globális ismeretterjesztés, a hallgatói cserék bővítése, az egyetem bevételeinek a növelése és az aszimmetrikus sokkok elkerülése. Az új campust általában a hazai intézményről nevezik el, s ott a hallgatók – a megállapodásuktól függően – egy vagy több, akár az összes partnerintézménytől diplomát szerezhetnek (Wilkins, 2010, 390. o.). Egle Girdzijauskaite és Asta Radzeviciene, a *Vilnius Gediminas Technical University* oktatói a Felsőoktatási Intézmények Bizottsága (*Commission on Institutions for Higher Education*, CIHE) által meghatározott definíciót idézik:

„A fióktelep földrajzilag távol esik a fő campustól, egy akadémiai program 50%-át vagy annál többet kínálja a fokozat, bizonyítvány vagy más elismert képesítés megszerzése érdekében, [továbbá] permanens természetű, saját karral, adminisztrációval, valamint saját költségvetési és munkaerő-felvételi hatósággal rendelkezik.” (Girdzijauskaite és Radzeviciene, 2014, 304. o.)

Achille Versaevel és Jorica Pamintuan szerint a nemzetközi felsőoktatás terén a 20. század közepén megjelent új együttműködési forma alapvetően a nyugati egyetemeknek a világban való térnyerését és a fizikai jelenlétük megerősítését célozta. Az IBC legsikeresebb működési területe kétségtelenül Ázsia lett. A folyamat során a nyugati politikai és kulturális értékek exportja fontos célkitűzésként jelent meg. Az első nemzetközi campust a *John Hopkins University* létesítette 1950-ben, Bolognában (Versaevel és Pamintuan, 2020). Azóta több mint háromszáz hasonló intézmény nyitotta meg a kapuit a hallgatók előtt (*Cross-Border Education Research Team*, 2020). Az 1990-es évektől – a globalizáció felgyorsulásával párhuzamosan – a fiókegyetemek alapítása

új lendületet vett, de a nyugati dominancia továbbra is megmaradt: leginkább az Amerikai Egyesült Államok, Ausztrália és Nagy-Britannia egyetemei vállalkoztak a tevékenységük kiszervezésére. A transznacionális felsőoktatás összekapcsolódásában az angol nyelv kiemelkedő szerepet tölt be, a fiókegyetemeken döntő többségében azon folyik az oktatás.

William Lawton és Alex Katsomitros, az *Observatory on Borderless Higher Education* vezetője és munkatársa a kutatásokból arra az álláspontra jutott, hogy a fogadó országok általában az agyelszívás csökkentését remélik a külföldi oktatási intézmények letelepedésétől, valamint a hazai felsőoktatás színvonalának az emelkedését, emellett természetesen extra állami jövedelmeket is várnak az együttműködéstől, amely érdekében a kormányok gyakran telephelyet és adókedvezményeket is biztosítanak a küllhoni egyetemnek (Lawton és Katsomitros, 2012). Chris Mackie, a *World Education Service* munkatársa szerint a külföldi kampuszok alapítása növeli a felsőoktatási intézmények reputációját, megkönnyíti a tudományos együttműködést az adott régióval, továbbá jelentős bevételt is eredményez számukra a tandíjaknak és a befektetők szerepvállalásának köszönhetően (Mackie, 2019a).

Rachael Merola és kutatótársai megállapították, hogy noha a nemzetközi campusok létesítése kapcsán alapvetően egy sikeres és jól bevált üzleti modellről beszélhetünk, az nem kockázatoktól mentes, hiszen egy vállalkozásról van szó: a biztos pénzügyi alapok megteremtése mellett a megfelelő oktatói kar, vagyis a képzés színvonalának a megőrzése is olyan kihívás, amelynek csupán a világ elit egyetemeinek egy része képes megfelelni (Merola Merola, Hofman, Jansen és Coelen, 2021). Nigel Martin Healey kutatásából pedig azt láthatjuk, hogy bár a fejlődő országokban magasabb a kockázat, Ázsia-szerte elterjedt jelenségről beszélhetünk, sőt a Közel-Keleten, Kínában, Malajziában és Szingapúrban is rendkívül eredményesnek bizonyult az évek során, s nagymértékben hozzájárult a helyi felsőoktatás fejlődéséhez (Healey, 2015). A 2010-es évek óta az említetteken kívül is számos neves nemzetközi oktatási szakértőtől olvashatók tudományos publikációk az egyetemek külföldi campusának a kialakításáról.

A 21. század elejére amikor már az ázsiai – legfőképpen a nevesebb kínai – egyetemek is az IBC-k létrehozását tekintik céljuknak, az egy bejáratott együttműködési formává vált, amelyet a múltban eredményesen alkalmaztak, és a jövőben is minden esélye megvan a sikerre.¹ Az alábbi ázsiai példák alapján jól látható lesz, hogy a külföldi intézményekkel való együttműködés komoly hasznot hozott a fogadó országok számára, bár természetesen ennek érdekében azok jelentős támogatást nyújtottak a kampuszok létesítéséhez.

Nemzetközi egyetemek külföldi campusai a Közel-Keleten

A Közel-Kelet egyértelműen az a térség, ahol az Egyesült Államok a geopolitikai érdekei folytán már a hidegháború során katonai, politikai és gazdasági téren is fontos pozíciók megszerzésére törekedett. A legfontosabb cél a kőolaj biztosítása volt – az amerikai gazdasági érdekeknek megfelelően –, amelynek érdekében a katonai jelenlét mellett az adott országokkal való együttműködés kialakítása során a *soft power* is kiemelt szerepet kapott, ezért a felsőoktatásban a fiókegyetek szerepe meghatározó lett.

A Közel-Keleten található nemzetközi fiókegyetemekre jellemző, hogy gyakran a fogadó ország finanszírozza az oktatási épületek megépítését vagy adja a campus területét, de legalábbis jelentős támogatást nyújt azokhoz. Erre láthatunk példákat többek között Irakban, Katarban, az Egyesült Arab Emírségekben és Bahreinben is.

Az arab országokat rendkívüli módon érintette az agyelszívás problémája, ezért örömmel fogadták a külföldi egyetemek megjelenését. Tudatában voltak, hogy azok révén képesek lesznek a helyi diákok külföldre költözésének a mérséklésére, hiszen ők külföldi diplomát szerezhetnek anélkül, hogy elhagynák a hazájukat, és sokkal kisebb anyagi terhet ró a családjukra is. Nem elhanyagolható az sem, hogy a Közel-Keleten a nemzetközi fiókegyetek segítenek felgyorsítani az olajgazdaságból a tudásalapú gazdaságba való átmenet folyamatát.

¹ Az eredményes együttműködést az is megkönnyítheti, hogy a Nyugattal ellentétben Kína nem törekszik a politikai és kulturális értékei exportálására.

I. táblázat
A köz- és felsőoktatásra fordított állami kiadások alakulása
a Közel-Keleten²

Ország	A köz- és felsőoktatásra fordított állami kiadások a GDP arányában (2020)
Jordánia ^a	3,6%
Egyesült Arab Emírségek ^b	2,0%
Izrael ^c	7,1%
Katar ^d	3,1%
Kuvait ^e	7,8% ^f
Szaúd-Arábia ^g	7,1%
Omán ^h	7,0%
Bahrein ⁱ	2,3%
Törökország ^j	6,0%
Libanon ^k	2,45%
Irán ^l	4,0%

a UNDP, 2020.

b IMD, 2020a.

c IMD, 2020b.

d QDB, 2020.

e GFH, 2020.

f A legutolsó hivatalos adat 2018-ból származik.

g IMD, 2020c.

h Bertelsmann Stiftung, 2020.

i WIPO, 2020a.

j *Daily Sabah*, 2020.

k Al-Jumhuriyya al-Lubnaniyya, 2020.

l WIPO, 2020b.

Általánosságban elmondható, hogy a felsőoktatás fő finanszírozása a térségben az államháztartásból történik. A magán-felsőoktatás aránya a Közel-Keleten 5 és 40 százalék között mozog a beiratkozott diákok száma alapján, de a közel-keleti és észak-afrikai régióban (*Middle East and North Africa*, MENA) is kb. 35 százalék a teljes átlaga.

2 A tanulmányban az arab kifejezések átírása a *Külügyi Szemlé*ben szokásos akadémiai helyett az angol *basic transcription* szerint történt.

A magánintézmények egy része európai, indiai vagy észak-amerikai egyetemek fióktelepe. A magánszektor részesedése fokozatosan tovább növekszik számos arab országban, különösen az arab térség keleti részében, az ún. *Mashriq*³ térségben. A felsőoktatás állami és magánfinanszírozása közötti kettősség meglehetősen stabilnak mondható, és általában közpénzből, valamint a magánszektor tandíjaiból áll össze (UNESCO, 2018).

Bizonyos arab országok és Izrael az utóbbi években egyre magasabb összegeket költenek az oktatásra. Az alábbi táblázatban ezen országoknak a köz- és felsőoktatásra fordított GDP-arányos állami kiadásait tekinthetjük meg.

Egyesült Arab Emírségek

Dubaj gazdaságpolitikájának az egyik kulcsfontosságú eleme a szabadzónák (*Free Zones*, FZ) létrehozása volt. A szabadkereskedelmi zónák olyan különleges gazdasági övezetek, amelyek célja, hogy pénzügyi ösztönzőként hassanak, valamint az adó- és vámmentességek révén külföldi befektetéseket vonzzanak. Az üzleti lehetőségek megkönnyítésért földrajzilag lehatárolják őket, és mindegyikre más-más iparág települ (Mackie, 2019b). Az általuk kiszolgált szektorok között szerepel az oktatás is, amelyet a *Dubai International Academic City* (DIAC) képvisel. Ez a külföldi felsőoktatási szolgáltatók vonzása érdekében rendkívül nagylelkű ösztönző csomagot és enyhe szabályozási kötelezettséget kínál: például a teljes külföldi tulajdon engedélyezését, minden nyereség hazatelepítését, valamint adó- és vámmentességet.

A DIAC a világ egyetlen, felsőoktatással foglalkozó szabad övezete. A több mint harminc intézménynek otthont adó egyetemi várost 2007-ben hozta létre a *Dubai Holding*hoz tartozó *TECOM Group*. A holding Dubaj uralkodójának, Mohammed bin Rashid al-Maktoum sejknek a személyes vállalati portfóliója (Young, 2014), és célja egy innovációvezérelt, tudásalapú gazdaság létrehozása. A létrehozása tehát

3 Általában Bahreint, Egyiptomot, Irakot, Jordániát, Kuvaitot, Libanont, Ománt, Palesztinát, Katart, Szaúd-Arábiát, Szudánt, Szíriát, az Egyesült Arab Emírségeket és Jement sorolják a térségbe.

a dubaji vezetés által megálmodott politikai célkitűzések közvetlen eredménye.

A DIAC területén lévő külföldi felsőoktatási intézmények 100 százalékban külhoni tulajdonban vannak, nem kell adót fizetniük, és az összes profit őket illeti meg (Wilkins, 2011). Az akadémiai város mára a világ egyik legnagyobb oktatási központjává nőtte ki magát. Az ottani egyetemeken több mint 150 ország 27.500 diákja tanul. Az egyetemek és főiskolák több mint ötszáz alap-, mester- és doktori programot kínálnak az üzleti, mérnöki, általános tudományok, bölcsészettudományok, menedzsment, orvosi tudományok és technológia terén. A DIAC összterülete megközelítőleg 1,57 millió négyzetméter (*Dubai Holding*, 2021).

Katar

Az Egyesült Arab Emírségek mellett Katar területén is számos fiók-egyetem működik, mivel az elmúlt években több nyugati felsőfokú intézmény is indított képzést a kis országban. Az ottani egyetemeket ugyanazok a testületek akkreditálták, mint az anyaországban működőket, és ugyanazt a diplomát adják ki, mint azok – így például a katar *Weill Cornell Medical College* cornelles mesterdiplomát kínál. A felvételi színvonal magas, és híven tükrözi az anyaintézmény követelményeit. Az oktatás nyelve az angol (*Helen Ziegler & Associates*, 2021).

A *Qatar Foundation* 1995-ben, nonprofit szervezetként jött létre, és a küldetése az oktatás, a tudományos kutatás és a közösségfejlesztés előmozdítása. Annak érdekében, hogy Katarnak megfelelő számú diplomásai legyenek az olyan területeken, mint az orvostudomány vagy a mérnöki tudományok, az alapítvány úgy vélte, hatékonyabb lenne közvetlenül az országba vinni a világszínvonalú felsőoktatási intézményeket, mint a semmiből teljesen újakat létrehozni (Wilkins, 2011). Ezért úgy döntöttek, hogy partnerséget kötnek számos, más-más tudományterületre specializálódott egyetemmel. 2010 elején már hat nemzetközi – akkor még csak amerikai – székhelyű egyetemnek volt fióktelepe az *Education City*n belül (Wilkins, 2011), de a számukban további bővülés várható.

Bahrein

Bahreinben is működnek transznacionális fiókegyetemek. Akárcsak a Perzsa-öböl Menti Együttműködési Tanács többi országában, a felsőfokú oktatás a kis szigetállamban is gyors fejlődésnek indult. A 2000-es éveket az oktatás fellendülése jellemezte: tizenkét magánegyetemet alapítottak az akkor nagyjából 1 millió lakosú országban (Karolak, 2012). Egyesek helyi akkreditációval rendelkeztek, míg mások külföldi intézmények fiókegyetemei voltak. Ez éles ellentétben állt az 1990-es évekkel, amikor még csupán három állami egyetemre jelentkezhettek a hallgatók. A felsőoktatás e nagyfokú kiterjesztésének az okai közé tartozik a helyi és a külföldi népesség növekedése, az olajiparról a tudásalapú gazdaságra tervezett átállás, valamint a nők növekvő szerepe a munkaerőpiacon.

Mindenképpen célszerű megemlíteni a Perzsa-öböl térségének egyik legmodernebb amerikai típusú felsőoktatási intézményét, az *American University of Bahrain* (AUBH), amely a Bahreini Felsőoktatási Tanács engedélyével 2019 szeptemberében nyitotta meg a kapuit. 2020 áprilisában az AUBH bejelentette, hogy akadémiai partnerséget kíván folytatni a *Western Association of Schools and Colleges* által akkreditált kaliforniai egyetemmel (*California State University, Northridge*, CSUN) (*American University of Bahrain*, 2021). A két intézmény együttműködése azonban csak másfél évvel később kezdődött meg (CSUN, 2021).

Egyiptom

Miközben elkezdődött az „Újkairónak” nevezett kormányzati és üzleti központ építése a Kairó külterületén található sivatagban, az egyiptomi kormány kifejezte azon óhaját, hogy a nemzetközi fiókegyetemek is fontos elemei legyenek annak (Lane, 2018). Ez jól tükrözi azt a véleményyt, hogy a kormányok egyre inkább úgy tekintenek a felsőoktatási intézmények nemzetközivé válására, mint a nemzeti politikai prioritásoknak a gazdasági versenyképesség fokozása és a globális hírnév növelése révén történő előmozdításának az eszközére.

A nemzetközi egyetemek létrehozásában Egyiptom nagy múltra tekint vissza, ugyanis az afrikai arab ország rendelkezik a térség egyik legrégebb, 1919-ben alapított angol nyelvű amerikai egyetemével (*The American University in Cairo*, AUC). Az amerikai akkreditációval rendelkező felsőoktatási intézmény az arab világ egyik szellemi, társadalmi és kulturális központja (*The American University in Cairo*, 2021).

* * *

A Közel-Keleten található külföldi campusok finanszírozási hátteréről az alábbi táblázat nyújt felvilágosítást.

2. táblázat
Finanszírozás

Egyesült Arab Emírségek
New York University Abu-Dhabi (NYUAD): A 2010-ben alapított egyetem campusát és az ott található létesítményeket a helyi emír építtette és finanszírozta, továbbá a becslések szerint évi 2,2 millió dollárt is kap tőle a működésre. ^a
American University in Dubai (AUD): Dubaj uralkodója teljes mértékben elkötelezett az egyetem támogatása iránt, amelynek a működéséhez éves szinten hozzájárul. ^b
American University in Sharjah (AUS): Sardzsza emirátus uralkodója hatalmas összegekkel támogatja az egyetemet; 2019-ben például 550 millió dirhamot (kb. 149 millió dollárt) adományozott a tudományos kutatások támogatására. ^c
Bahrein
American University of Bahrain (AUBH): Az egyetemet a bahreini oktatási alapítványon (<i>Elm Fund</i>) keresztül támogatják.

a Abramson, 2010; Bard, 2020.

b *American University in Dubai*, 2021.

c *The National*, 2019.

Katar
Education City: Az 1997-ben alapított oktatási központ területén számos intézmény, köztük nyolc nemzetközi egyetem is található. Az építést a királyi család által vezetett nonprofit csoport, a Qatar Foundation támogatta. Az alapítvány az elmúlt évtizedben rendkívül nagy összegeket adott 28 felsőoktatási intézménynek, köztük az Education Cityn belül található amerikaiaknak is. ^d
Virginia Commonwealth University School of the Arts in Qatar (VCUarts Qatar): Az egyetem évi 40 millió dollárt kap a Qatar Foundationtól. ^e
Weill Cornell Medical College in Qatar (WCMC-Q): Az egyetem évi 100 millió dollárt kap a katarai államtól. ^f
Texas A&M University at Qatar (TAMUQ): Az egyetemnek egy 10 éves időtartamra szóló, 88 millió dolláros szerződése van a katarai állammal, valamint az elmúlt hét évben két alkalommal, 75-75 millió dolláros támogatást kapott. ^g
Carnegie Mellon University in Qatar (CMU-Q): Az egyetem 2016 és 2020 között évi 74 millió dolláros támogatást kapott Katartól. ^h
Egyiptom
The American University in Cairo (AUC): Egyes források szerint az egyetem jelentős támogatást kap az egyiptomi államtól. ⁱ

d Binkley, 2021.

e Binkley, 2021.

f Bard, 2020.

g Bard, 2020.

h Bard, 2020.

i Bard, 2020.

A táblázatban felsorolt egyetemek és fiókegyetemek jól példázzák, hogy a tevékenységek nemzetközivé válása a mai felsőoktatás velejárója, és e folyamat sok hasznot és előnyt hordoz magában. A szakértők szerint a közeljövőben további nemzetközi intézmények létesülnek a Közel-Keleten. (Az arab országokban található külföldi campusokról részletesebben lásd a függelék I. táblázatát.)

A főként amerikai egyetemek által létrehozott campusok mindegyike esetén megfigyelhető, hogy a helyi kormány hatalmas összegekkel támogatja azokat, továbbá a befogadó államban a felsőoktatási intézmények rangsorában általában a TOPI0-ben szerepelnek, de leginkább az első helyen.

Nemzetközi egyetemek Ázsiában

A Közel-Keleten kívül más ázsiai országokban is megfigyelhető hasonló együttműködés a nemzetközi egyetemek és a befogadó országok között. Mivel a kínai egyetemek európai megjelenésével kapcsolatosan a nyugati médiában számos ideológiailag vagy geopolitikailag motivált vélemény, félelem jelent meg, ahhoz, hogy a problémát megértsük, a Kínában működő nyugati campusok esetét is érdemes közelebbről megvizsgálni.

Kína

2019-ben az oktatásra fordított állami kiadások Kínában a nemzeti GDP 4,04 százalékát tették ki. Ez az arány az 1990-es évek közepén mért mintegy 2,5-ről 2012-re 4 százalék fölé emelkedett, de az utóbbi években inkább stagnált (*Statista*, 2020). Az országban csak 1895-ben kezdődött meg az országos felsőoktatási intézmények létrehozása: akkor alakult meg az első modern egyeteme, a *Peiyang⁴ University*. E lemaradás okán a kínai egyetemek számára különösen is fontosak a tanulmányunkban vizsgált együttműködési projektek, amelyek platformot biztosítanak a partnerintézményeknek arra, hogy egymástól tanuljanak (Xiao, 2018). Ennek érdekében 2003-ban a kínai kormány olyan szabályozási keretet hirdetett meg, amely lehetővé tette az ún. vegyes egyetemek létrehozását. Az átfogó cél neves külföldi egyetemek bevált gyakorlatait importálásával a hazai felsőoktatási rendszer minőségének a javítása volt (中华人民共和国教育部, 2003).

A vegyes egyetemek egy-egy kínai és nemzetközi egyetem közötti széles körű együttműködést reprezentálnak, és különálló jogi szereplőknek számítanak. Ennek köszönhetően engedélyezett számukra, hogy a profitot az anyaegyetemhez allokálják (Yung-Chi Hou, Hill, Hui Jung Chen és Tsai, 2018). Jelenleg kilenc ilyen intézmény működik, egyesült államokbeli, egyesült királyságbeli, izraeli, orosz és hongkongi partnerekkel. A partnerség hatókörétől függően három szint lehetséges (Xiao, 2018):

4 A tanulmányban a kínai kifejezések esetében a *Külügyi Szemle*ben szokásos népszerű magyar helyett a Wade-Giles-átírást alkalmaztuk.

1. Egyetemi szintű: a kínai–külföldi vegyes egyetem fizikailag is jelen van Kínában. Saját campusokkal, létesítményekkel és adminisztrációval rendelkezik. Ide tartozik a Kínai Oktatási Minisztérium által jóváhagyott, fent említett kilenc nemzetközi egyetem.
2. Intézményi szintű: általában olyan együttműködési projekteket takar, amelyek egy helyi egyetem zajlanak, de nincs önálló jogi státuszuk. Ez egy hagyományosabb forma, amely során a külföldi egyetem a kínai partnerintézményen belül oktatókat és támogatást nyújt. 2016-ban Kínában 66 ilyen intézet működött.
3. Fokozat szintű: 2016-ban 894 olyan fokozatszerzési lehetőséget kínáltak a kínai egyetemeken, amelyet a hazai és a külföldi intézmény is elfogad.

Az első kínai–külföldi vegyes egyetemet 2004 őszén, egy közép-angliai egyetem közreműködésével nyitották meg. Ez volt a *University of Nottingham Ningbo China* (UNNC). Az új koncepció értelmében további intézmények létesítettek, és ezzel elindult a kínai felsőoktatás nemzetközivé válásának tendenciája (3. táblázat). A vegyes egyetemek létrehozásához a kínai kormány és a helyi önkormányzatok bőséges támogatást nyújtottak, ingyen biztosították a campus területét, és a működési költségeket továbbra is éves szinten támogatják.

A külföldi partnerek általában Kína előtt már más országokban is nyitottak nemzetközi kirendeltségeket, így sok esetben a kínai egyetem nem az első, hazájukon kívüli vállalkozásuk. Például a University of Nottingham a UNNC-nél néhány évvel korábban, 2000-ben nyitott fiókegyetemet a malajziai Kuala Lumpurban. Tehát ezek a külföldi egyetemek már évek óta aktívan törekedtek a hírnevüknek és a kapacitásuknak a globális oktatási piacra történő kiterjesztésére (Xiao, 2018).

3. táblázat⁵
Külföldi egyetemek Kínában

Egyetem	Város*	Alapítás éve	Küldő ország: egyetem
University of Nottingham Ningbo China (UNNC)	Ningbo	2004	Anglia: University of Nottingham
Beijing Normal University – Hong Kong Baptist University United International College (UIC)	Peking	2005	Kína–Hongkong
Xi'an Jiaotong–Liverpool University (XJTLU)	Hszian	2006	Anglia: Liverpool University
New York University Shanghai (NYU Shanghai)	Sanghaj	2011	USA: New York University
Wenzhou–Kean University (WKU)	Vencsou	2011	USA: Kean University
Duke Kunshan University (DKU)	Kunsan	2013	USA: Duke University
The Chinese University of Hong Kong, Shenzhen (CUHK–SZ)	Sencsen	2014	Kína–Hongkong
Guangdong Technion–Israel Institute of Technology (GTIT)	Santou	2016	Izrael: Israel Institute of Technology
Shenzhen MSU–BIT University (SMBU)	Sencsen	2017	Oroszország: Lomonosov Moscow State University

* A városnevek a magyar népszerű átírással szerepelnek.

5 Forrás: saját összeállítás.

Japán

Japánban a külföldi egyetemek szabadon nyithatnak felsőoktatási intézményeket, de az ott folyó oktatást sokáig informálisnak tekintették. A kormány csak egy új rendszer bevezetését követően, 2004 után ismerte el azokat, a „külföldi egyetemek japán ágai” néven, s attól kezdve a hivatalos japán egyetemekhez hasonló bánásmódban részesülhetnek, azokkal egyenrangúnak számítanak – az adózás kivételével. Ennek biztosításáért a Japán Oktatási, Kulturális, Sport, Tudományos és Technológiai Minisztérium felel (*MEXT*, 2021). Az első külföldi egyetem, amely campusot nyitott Japánban, az amerikai *Temple University* volt, 1982-ben. Említést érdemel a tokiói központtal rendelkező *United Nations University* is, amely – a nevével ellentétben – valójában nemzetközi magánegyetemként működik, és számos európai országban van kampusza. (Az ázsiai országokban található külföldi egyetemek listáját lásd a függelék 2. táblázatában.)

Dél-Korea

Dél-Korea e téren való elköteleződése meglehetősen új jelenség, de az ország annál ambiciózusabb tervekkel állt elő annak érdekében, hogy tíz „top” külföldi egyetemet sikerüljön bevonoznia a 6 millió négyzetméteres *Incheon Economic Free Trade Zone*-ba. A kormány 2003-ban fogadta el a *Special Act on Designation and Management of Free Economic Zones* törvényt, amelynek értelmében a külföldi intézmények már kampuszokat alapíthattak a szabad zónában, és ahhoz a központi és a helyi kormányzattól számíthattak pénzügyi támogatásra (Yung-Chi Hou *et al.*, 2018). A fiókegyetemek fejlesztésével a kormány fő célkitűzése a nemzetgazdaság fellendítése és a dél-koreai tehetségek otthontartása. 2012-ben jött létre az első nemzetközi campus, a *The State University of New York – Korea* (SUNY Korea) a szabad zónában, amelyet a *George Mason University Korea* (GMUK), a *Ghent University Global Campus Korea* (GUGC-K) és a *The University of Utah Asia Campus* (U Asia Campus) követték 2014-ben.

Közép-Ázsiai országok

Az együttműködés e típusa a közép-ázsiai régióban nem egyedülálló jelenség, és nagyon jól működik. A térségben (a kaukázusi országokkal együtt) 2020-ban 24 nemzetközi campus működött (*Cross-Border Education Research Team*, 2020). (A legfontosabbakat lásd a függelék 2. táblázatában). Ha pedig hozzávesszük az országok saját prioritásai alapján felállított nemzetközi campusokat is, ez a szám máris 58-ra emelkedik. Az adatokból jól látható, hogy a térségre nemcsak az ázsiai fiókiintézetek jelenléte a jellemző, hanem nyugat-európai egyetemek is képviseltetik magukat.

Malajzia

A maláj kormány a különböző típusú felsőoktatási együttműködések keretében már az 1970-es években megkezdte a külföldi egyetemeknek az országba csábítását, mivel az etnikai kvóta miatt az állami intézményekben kínai származású hallgatók nem nyerhettek nagyobb létszámban felvételt. Az *Iskandar Malaysia* nevű szabad gazdasági övezetben pedig létrehozták az *EduCityt*, amellyel a cél a régióba települő vállalatok számára a versenyképes munkaerő megteremtése volt, míg a *Kuala Lumpur Education City* a fővárosban töltött be hasonló szerepet. A törekvéseknek köszönhetően mára több mint száz-ezer külföldi diák tanul az országban, akik küldő régiója Afrikától a Közel-Keleten át Kelet-Ázsiáig terjed (*Education Malaysia*, 2020).

Szingapúr

A felsőoktatás versenyképessége érdekében Szingapúr is elkötelezett a világhírű külföldi egyetemek helyi campusainak a létrehozása mellett. A városállam vezetése – más kormányokhoz hasonlóan – ennek érdekében jelentős anyagi forrásokat is hajlandó áldozni rájuk, és megtéríteni a külföldi intézmények költségeinek a jelentős részét. A múltban a kapcsolatok felvételét – oktatási területektől függően –

több kormányzati intézmény is kezdeményezte: az *EDHEC Business Schoolt* pl. a Szingapúri Monetáris Hatóság invitálta az országba (Sharma, 2012). A külföldi campusok létesítése alapvetően a 21. század elején gyorsult fel (ld. függelék 2. táblázat).

* * *

Összességében elmondható, hogy Ázsia különböző régióiban számtalan angolszász egyetem nyitotta meg a külföldi campusát, amelyeket a helyi kormányok, önkormányzatok területtel, épülettel és finanszírozással is támogattak.

Konklúzió

A nyugati egyetemek már a 20. század közepén megkezdtek a külföldi campusok létrehozását, amelyek révén mind a küldő egyetem, mind a fogadó állam profitált. A küldő ország esetében az egyetemnek a nemzetközi piacon való terjeszkedése, valamint a *soft power* erősítése, illetve az egyetem presztízsének a növelése mellett jelentős anyagi előnyökről is beszélhetünk, hiszen a fogadó állam komoly támogatást nyújt (ingyenes telephely, adókedvezmény, pénzügyi támogatás). Az utóbbi számára pedig az agyelszívás csökkentése és a hazai felsőoktatás színvonalának az emelése mellett a hazai és a külföldi vállalatok befektetési lehetőségeit is növeli, egyúttal neves szakembereknek az országba csábításával jár, ami megkönnyíti a globális kutatói hálózatokba való bekapcsolódást (ld. 4. táblázat).

Amint az a 4. táblázatból látható, és a Közel-Kelet esetében bőven találunk is rá példát, a fogadó országok a neves külföldi egyetemek odacsábítása érdekében a jelentős anyagi ráfordításoktól sem riadnak vissza, ugyanakkor ennek számos olyan előnyét élvezhetik a későbbiekben, amelyeket más úton nem tudnának megszerezni.

4. táblázat⁶

A nemzetközi egyetemek külföldi campusnyitásának előnyei

Küldő ország/egyetem	Befogadó ország
Az egyetem terjeszkedése; piacbővítés	Agyelszívás csökkentése
Az angol nyelv, a nyugati ideológia, kultúra terjesztése (<i>soft power</i> erősítése)	A hazai felsőoktatás színvonalának növelése
A fogadó ország által nyújtott extrajövedelem: - ingyenes telephely - adókedvezmény - anyagi támogatás	A külföldön dolgozó hazai kutatók, oktatók, szakértők hazacsábítása
Az egyetem presztízsének, hírnevének növelése, globális szerepének megerősítése	Külföldi neves oktatók, kutatók letelepedése
	Nemzetközi vállalatok befektetése
	A hazai hallgatók számára külföldi diploma megszerzésének lehetősége a családtól való elszakadás nélkül (és kevesebb anyagi teher a családokon)
	Globális élvonalbeli kutatói hálózatokba való bekapcsolódás lehetősége
	Üzleti, befektetési lehetőség a hazai vállalatok számára

Az egyetemek külföldi campusnyítását és a fent említett egyéb gondolatokat számos tudományos tanulmányban publikálták már neves nyugati szakértők az elmúlt több mint 10 évben; a teljesség igénye nélkül az alábbi munkák említhetőek releváns forrásokként (ld. az 5. táblázat).

6 Forrás: saját összeállítás a szakirodalom áttekintése alapján.

5. táblázat⁷

Az IBC-vel foglalkozó, az elmúlt években megjelent tanulmányok

Dátum	Szerző	Cím	Folyóirat/ Tanulmány- kötet
2009	Christine, Ennew	Foreign Universities in China: a Case Study	<i>European Journal of Education</i>
2010	Wilkins, Stephen	Higher Education in the United Arab Emirates: an Analysis of the Outcomes of Significant Increases in Supply and Competition	<i>Journal of Higher Education Policy and Management</i>
2011	Miller, Cynthia-Idriss és Hanauer, Elizabeth	Transnational Higher Education: Offshore Campuses in the Middle East	<i>Comparative Education</i>
2011	Wilkins, Stephen	Who Benefits from Foreign Universities in the Arab Gulf States?	<i>Australian Universities Review</i>
2012	Lawton, William és Katsomitros, Alex	Global: International Branch Campuses Expanding, Geopolitical Landscape Changing	<i>Understanding Higher Education Inter- nationaliza- tion</i>
2012	Hamanaka, Shintaro	Japan's Education Services Imports: Branch Campus or Subsidiary Campus?	<i>Regional Economic Integration Working Papers</i>
2014	Girdzijauskaitė, Egle és Radzeviciene, Asta	International Branch Campus: Framework and Strategy	Procedia – Social and Behavioral Sciences

7 Forrás: saját szerkesztés.

Külügyi Szemle

Dátum	Szerző	Cím	Folyóirat/ Tanulmány- kötet
2015	Healey, Nigel Martin	Managing International Branch Campuses: What Do We Know?	<i>Higher Education Quarterly</i>
2018	Yung-Chi Hou, Angela Hill, Christopher, Hui Jung Chen, Karen és Tsai, Sandy	A Comparative Study of International Branch Campuses in Malaysia, Singapore, China, and South Korea: Regulation, Governance, and Quality Assurance	<i>Asia Pacific Education Review</i>
2018	Xiao Lu	Transnational Education: Sino–Foreign Cooperative Universities in China	<i>World Education News+Reviews</i>
2019	Mackie, Chris	Transnational Education and Globalization: A Look into the Complex Environment of International Branch Campuses	<i>World Education News+Reviews</i>
2020	Alkuwari, Mohammad Shahin	International Branch Campuses in Qatar: Qatari Students’ Experience of Campus Life	PhD- disszertáció, Moray House School of Education, Edinburgh University
2020	Choudaha, Raul	Hybrid Global Universities in China Offer New Opportunities	<i>Asia Times</i>
2021	Merola, Rachael, M. Hofman, W. H. A., Jansen, Ellen P. W. A. és Coelen, Robert J.	Making the Grade: Do International Branch Campuses and Their Home Campuses Differ in International Student Satisfaction with the Academic Experience?	<i>Journal of Studies in International Education</i>

Egyértelmű, hogy a nemzetközi campusok esetében a felsőfokú oktatás nemzetköziesedésének alapvetően egy évtizedek óta sikeresen működő formájáról beszélhetünk. E folyamatnak mára jelentős szakirodalma is kialakult. A nyugati egyetemek a Közel-Keleten, Kelet- és Délkelet-Ázsiában számos fiókegyetemet hoztak létre olyan régiókban, amelyekben a politikai intézményrendszerek nem felelnek meg a nyugati normáknak. A küldő országok ezeken az egyetemeken keresztül indirekt módon hatást próbálnak gyakorolni a fogadó államok rendszerére, azaz számukra a külföldi campus létrehozása a profitszerzés mellett sok esetben a *soft power*ük erősítését is szolgálja.

Igen valószínű, hogy ezen analógia miatt figyelik aggódva sok helyütt, hogy Kína is külföldi campusokat akar alapítani: azt feltételezik, hogy az ázsiai ország is hasonló módszerekhez folyamodna, s így e beruházásaik a kínai puha hatalmat növelnék. A történelem során azonban több eset is rámutatott a párhuzamos gondolkodás buktatóira. Az eltérő kül- és geopolitikai gondolkodás egyik látványos példaként említhető, hogy míg a nyugati államok a 15–16. században gyarmatokat hódítottak meg, és a birodalmukat kezdték kiépíteni, addig Kína, amely hatalmas flottával rendelkezett ugyan, és Zheng He (népszerű magyar átírásban: Cseng Ho) vezetésével már az 1400-as évek elején bejárta Dél-Ázsiát és Afrikát, soha nem gyarmatosított.

A Nyugat általában a saját terminológiájával és gondolkodásmódjával figyelí Kína külpolitikai tevékenységét, így meglehet, hogy az Európában nyíló campusai kapcsán azért hangoztatják a közvélemény befolyásolásra alkalmas olyan hívószavakat, mint a „kémközpont”, a „nyomásgyakorlás, diktatórikus rendszer és a marxizmus exportálása”, mert az említett analógia miatt a nyugati fogalmakkal csak így lehet értelmezni Kína viselkedését és szándékait.

A nyugati egyetemek az ázsiai régiókban komoly helyi támogatással alakították ki a campusukat. A területet a helyi kormányok biztosították, és azok adták a pénzt az építkezéshez is, ugyanis a külföldi egyetemek megjelenéséből azok is nagyon sokat profitálhatnak, ahogyan erről a tanulmány során szó volt.

Érdeemes hozzátenni, hogy a Nyugat mellett Oroszország és India is számos külföldi campust létesített a múltban – a többségüket a Közel-Keleten és Közép-Ázsiában –, tehát nem Kína az egyedüli ázsiai nagyhatalom, amely hasonló vállalkozásba kezd – ám (a legnagyobb demokratikus államnak számító) India esetében a Nyugat nem fogalmazott meg aggályokat.

Kína Európában létrehozott campusai nem „új keletű” dolgok, hiszen a Nyugat már a 20. század közepe óta használja a nemzetköziesedésnek ezt a formáját, és jelenleg is számos egyetemmel, nemzetközi campuszal rendelkezik a világban. Valójában annak lehetünk szemtanúi, hogy – a nyugati egyetemekhez hasonlóan – Kína is elindult a nemzetköziesítés útján.

Függelék

I. táblázat⁸

Külföldi egyetemek az arab országokban

Egyetem	Város	Alapítás éve	Küldő ország: egyetem	A campus területe
New York University Abu-Dhabi	Abu-Dzabi	2010	USA: New York University	16 hektár
American University in Dubai (AUD)	Dubaj	1995	USA: a Southern Association of Colleges and Schools által akkreditált	12 hektár
Canadian University Dubai (CU-Dubai)	Dubaj	2006	Kanada: Centennial College	-
American University in Sharjah (AUS)	Sardzsza	1997	USA: a Middle States Association of Colleges and Schools által akkreditált	128 hektár

8 Forrás: saját összeállítás.

Egyetem	Város	Alapítás éve	Küldő ország: egyetem	A campus területe
Amity University, Dubai (UAE)	Dubaj	2011	India: Amity University	6,5 hektár
Birla Institute of Technology and Science, Pilani – Dubai Campus (BPDC)	Dubaj	2000	India: Birla Institute of Technology and Science, Pilani	5,7 hektár
Manipal Academy of Higher Education, Dubai Campus (MAHE Dubai)	Dubaj	2000	India: Manipal Academy of Higher Education	8 hektár
SP Jain School of Global Management Dubai	Dubaj	2004	India: SP Jain School of Global Management	0,5 hektár
American University of the Middle East (AUM)	Kuvait-város	2005	USA: az ABET és az AACSB International által akkreditált	26 hektár
Lebanese American University (LAU)	Bejrút és Byblos	1924	USA: a New England Commission of Higher Education (NECHE) által akkreditált	34 és 12,5 hektár
American University of Beirut (AUB)	Bejrút	1866	USA: a New York State Board of Regents által akkreditált	24,5 hektár
American University of Bahrain (AUBH)	Riffa	2019	USA: a Western Association of Schools and Colleges által akkreditált	7,5 hektár

Külügyi Szemle

Egyetem	Város	Alapítás éve	Küldő ország: egyetem	A campus területe
American University of Bahrain (AUBH)	Riffa	2019	USA: a Western Association of Schools and Colleges által akkreditált	7,5 hektár
Virginia Commonwealth University School of the Arts in Qatar (VCUarts Qatar)	Doha	2001	Kanada: Virginia Commonwealth University	68 hektár
Weill Cornell Medical College in Qatar (WCMC-Qatar)	Doha	2002	USA: Weill Cornell Medicine	15,5
Texas A&M University at Qatar (TAMUQ)	Doha	2003	USA: Texas A&M University	-
Carnegie Mellon University in Qatar (CMU-Q)	Doha	2004	USA: Carnegie Mellon University	-
Georgetown University's School of Foreign Service in Qatar (SFSQ)	Doha	2005	USA: Georgetown University	3,3 hektár
University of Calgary in Qatar (UCQ)	Doha	2007	Kanada: University of Calgary	-

Egyetem	Város	Alapítás éve	Küldő ország: egyetem	A campus területe
College of North Atlantic – Qatar (CNAQ)	Doha	2002	Kanada: College of North Atlantic	-
The American University in Cairo (AUC)	Kairó	1919	USA: a Middle States Commission on Higher Education által akkreditált	105 hektár
The American University of Iraq Sulaimani (AUIS)	Szulejmánijja	2007	USA: az Association of American International Colleges and Universities (AAICU) által akkreditált	161 hektár

2. táblázat⁹
Külföldi egyetemek az ázsiai országokban

Japán		
Campus neve	Alapítás éve	Küldő ország
Temple University, Japan Campus (TUJ)	1982	USA
United Nations University	1973	ENSZ
Far Eastern State University Hakodate Branch	1994	Oroszország
Tianjin University of Traditional Chinese Medicine Japan College	2008	Kína
Beijing Language and Culture University, Tokyo College	2015	Kína
College of Tokyo Shanghai University	2019	Kína
Lakeland University Japan Campus	1991	USA
Alliant International University/California School of Professional Psychology Masters in Clinical Psychology Japan	1990	USA
McGill MBA Japan	1998	Kanada

⁹ Forrás: saját összeállítás.

Külügyi Szemle

Dél-Korea		
Campus neve	Alapítás éve	Küldő ország
FAU, Busan Campus	2011	Német-ország
George Mason University Korea (Incheon)	2014	USA
Ghent University Global Campus (Incheon)	2014	Belgium
SUNY Korea (Incheon)	2012	USA
The University of Utah Asia Campus (Incheon)	2014	USA

Közép-Ázsia		
Campus neve	Alapítás éve	Küldő ország
Üzbegisztán		
Russian Economic University	1995	Orosz-ország
Westminster International University	2002	Anglia
Lomonosov Moscow State University	2006	Orosz-ország
Management Development Institute of Singapore	2007	Szingapúr
Inha University in Tashkent	2014	Dél-Korea
Azerbajdzsán		
Lomonosov Moscow State University	2008	Orosz-ország
Tádzsikisztán		
Lomonosov Moscow State University	2009	Orosz-ország
Kirgizisztán		
Moscow Institute of Business and Law in Bishkek	2008	Orosz-ország
Kazahsztán		
Plekhanov Russian University of Economics	2001	Orosz-ország
St. Petersburg Humanities University of Trade Unions	1984	Orosz-ország

Malajzia		
Campus neve	Alapítás éve	Küldő ország
Monash University Malaysia	1998	Ausztrália
University of Nottingham Malaysia	2000	Anglia
Curtin University, Malaysia	1999	Ausztrália
Swinburne University of Technology Sarawak Campus	2000	Ausztrália
Xiamen University Malaysia	2015	Kína
Newcastle University Medicine Malaysia (NUMed)	2011	Anglia
University of Southampton Malaysia Campus	2012	Anglia
Heriot-Watt University Malaysia	2014	Skócia
University of Reading Malaysia	2016	Anglia
RCSI & UCD Malaysia Campus	1996	Írország
Raffles University Iskandar	2011	India
Asia School of Business*	2015	USA

* A Kuala Lumpurban MBA-képzést kínáló Asia Business School az MIT Sloan School of Management és a Bank Negara Malaysia partnerségében jött létre, és a gyakorlatban az egyetemek külföldi kampuszaihoz hasonló módon működik.

Szingapúr		
Campus neve	Alapítás éve	Küldő ország
École hôtelière de Lausanne	2021	Svájc
ESSEC Business School	2015	Franciaország
Curtin Singapore	2008	Ausztrália
INSEAD	2000	Franciaország
SP Jain School of Global Management	2005	India
DigiPen Institute of Technology	2008	USA
German Institute of Science and Technology – TUM Asia	2002	Németország
Paris 2 Panthéon – Assas University	2011	Franciaország

Szingapúr (folyt.)		
Campus neve	Alapítás éve	Küldő ország
James Cook University Singapore	2003	Ausztrália
St. Gallen Institute of Management in Asia	2011	Svájc

Irodalomjegyzék

- Abramson, Larry (2010). Life on an American Campus in the UAE. *NPR*. A letöltés ideje: 2021. július 14. <https://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=126785028&t=1623921772444&t=1623922427893>.
- Al-Jumhuriyyah al-Lubnaniyya [Libanoni Köztársaság] (2020). Al-Muwazana al-Aema lil-Aem 2020 [Az ország 2020-as általános költségvetése]. *Al-Markazia*. A letöltés ideje: 2021. augusztus 4. <https://www.almarkazia.com/uploads/files/06740bc837dbae2b35131651d655630b.pdf>.
- American University of Bahrain* (2021). About AUBH. A letöltés ideje: 2021. július 15. <https://aubh.edu.bh/about/about-aubh>.
- American University in Dubai* (2021). Our History. A letöltés dátuma: 2021. augusztus 3. <https://www.aud.edu/university-overview/history/>.
- AUM* (2022). AUM Ranked Top University in Kuwait and 751–800 Worldwide in QS World University Rankings 2022. A letöltés ideje: 2022. augusztus 5. <https://tinyurl.com/cn6kzjrf>.
- Bard, Mitchell G. (2021). Arab Funding of American Universities: Donors, Recipients and Impact. *Jewish Virtual Library*. A letöltés ideje: 2022. augusztus 4. <https://www.jewishvirtuallibrary.org/arab-funding-of-american-universities-donors-recipients-and-impact>.
- Bertelsmann Stiftung* (2020). BTI Country Report: Oman. A letöltés ideje: 2021. augusztus 4. https://bti-project.org/content/en/downloads/reports/country_report_2020_OMN.pdf.
- Binkley, Collin (2021). While Trump Praises Qatar, Education Officials Seek Scrutiny. *The Detroit News*. A letöltés ideje: 2021. augusztus 4. <https://eu.detroitnews.com/story/news/politics/2019/07/10/colleges-qatar-funding-trump-education-department/39673117/>.
- BITS Pilani Dubai Campus* (2016). Campus Overview. A letöltés ideje: 2021. augusztus 30. <https://www.bits-pilani.ac.in/Dubai/overview>.

- Choudaha, Raul (2020). 'Hybrid Global Universities' in China Offer New Opportunities. *Asia Times*. A letöltés ideje: 2021. július 19. <https://asiatimes.com/2020/02/hybrid-global-universities-in-china-offer-new-opportunities/>.
- College of the North Atlantic* (2021). Qatar. A letöltés ideje: 2021. augusztus 4. <https://www.cna.nl.ca/Careers/Careers-in-Qatar.aspx>.
- Cross-Border Education Research Team* (2020). International Campuses. A letöltés ideje: 2022. június 7. http://cbert.org/resources_data/intl-campus/.
- CSUN Today* (2021). American University of Bahrain Finalizes Academic Partnership with CSUN. A letöltés ideje: 2022. június 7. <https://csunshinetoday.csun.edu/university-news/american-university-of-bahrain-finalizes-academic-partnership-with-csun/>.
- Daily Sabah* (2020). Turkey's Education Expenditure Grows 18.2%. A letöltés ideje: 2021. július 18. <https://www.google.com/amp/s/www.dailysabah.com/turkey/education/turkeys-education-expenditure-grows-182/amp>.
- Dubai Holding* (2021). Dubai International Academic City. A letöltés ideje: 2021. augusztus 30. <https://dubaiholding.com/en/our-impact/education/>.
- Education Malaysia* (2020). Malaysia Higher Education in Brief. A letöltés ideje: 2021. július 20. <https://educationmalaysia.gov.my/malaysia-higher-education-in-brief/>.
- Ennew, Christine T. és Yang Fujia (2009). Foreign Universities in China: A Case Study. *European Journal of Education*, 44(1), 21–36.
- GFH* (2020). Sector Report. GCC Education. A letöltés ideje: 2021. augusztus 3. <https://gfh.com/wp-content/uploads/2020/06/GFH-Education-Sector-Report-2020.pdf>.
- Girdzijauskaitė, Egle és Radzeviciene, Asta (2014). International Branch Campus: Framework and Strategy. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 110(2014), 301–308.
- Healey, Nigel Martin (2015). Managing International Branch Campuses: What Do We Know? *Higher Education Quarterly* 69(4), 1–25. A letöltés ideje: 2021. július 23. http://irep.ntu.ac.uk/id/eprint/1761/1/PubSubs2603_5211_Healey.pdf.
- Healey, Nigel Martin (2015). The Challenges of Leading an International Branch Campus: The “Lived Experience” of In-Country Senior Managers. *Journal of Studies in International Education*, 20(1), 61–78.

- Helen Ziegler & Associates* (2021). International Universities in Qatar. A letöltés ideje: 2021. szeptember 29. <https://www.hziegler.com/articles/international-universities-in-qatar.html>.
- IMD* (2020a). Country Profile: UAE. A letöltés ideje: 2021. augusztus 3. <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/wco/pdfs/countries-landing-page/ae.pdf>.
- IMD* (2020b). Country Profile: Israel. A letöltés ideje: 2021. augusztus 2. <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/wco/pdfs/countries-landing-page/il.pdf>.
- IMD* (2020c). Country Profile: Saudi Arabia. A letöltés ideje: 2021. augusztus 3. <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/wco/pdfs/countries-landing-page/sa.pdf>.
- International School Information* (2021). Foreign Educational Institutions (University). A letöltés ideje: 2021. július 28. <https://www.isi.go.kr/schoolInfo/getListSchInfoVO.do?schoolType=ST03>.
- Karolak, Magdalena (2012). Bahrain's Tertiary Education Reform: A Step Towards Sustainable Economic Development. *Revue des mondes musulmans et de la Méditerranée*. A letöltés ideje: 2021. szeptember 29. <http://journals.openedition.org/remmm/7665>.
- Lane, Jason E. (2018). Contradiction Behind Egypt's Embrace of Branch Campuses. *University World News*. A letöltés ideje: 2021. szeptember 29. <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20180919090441191>.
- Lane, Jason E., Borgos, Jill, Schueller, Jessica, Dey, Semonti, Kinser, Kevin és Zipf, Sarah (2021). What Is the Future for International Branch Campuses? *University World News*. A letöltés ideje: 2021. július 23. <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=2021031012405285>.
- Lawton, William és Katsomitros, Alex (2012). International Branch Campuses, Data and Developments. *The Observatory on Borderless Higher Education*. A letöltés ideje: 2021. július 23. https://www.researchgate.net/publication/225083589_International_Branch_Campuses_Data_and_Developments.
- Lebanese American University* (2021). About LAU. A letöltés ideje: 2021. augusztus 4. <https://www.lau.edu.lb/about/facts.php>.
- Mackie, Chris (2019a). Transnational Education and Globalization: A Look into the Complex Environment of International Branch Campuses.

- WENR*. A letöltés ideje: 2021. július 23. <https://wenr.wes.org/2019/05/the-complex-environment-of-international-branch-campuses>.
- Mackie, Chris (2019b). International Branch Campuses Part Two: China and the United Arab Emirates. *WENR*. A letöltés ideje: 2021. augusztus 31. <https://wenr.wes.org/2019/06/international-branch-campuses-part-two-china-and-the-united-arab-emirates>.
- Masudi, Faisal (2018). Create Fusion on Campus, Amity Chancellor Says. *GulfNews*. A letöltés ideje: 2021. augusztus 30. <https://gulfnews.com/uae/education/create-fusion-on-campus-amity-chancellor-says-1.2187483>.
- Merola, Rachael H., Hofman, W. H. Adriaan, Jansen, Ellen P. W. A. és Coelen, Robert J. (2021). Making the Grade: Do International Branch Campuses and Their Home Campuses Differ in International Student Satisfaction with the Academic Experience? *Journal of Studies in International Education*. A letöltés ideje: 2021. július 23. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1028315321995524>.
- MEXT* (2021). Designation of the „Locations in Japan of a Foreign University”. A letöltés ideje: 2021. július 20. <https://www.mext.go.jp/en/policy/education/highered/title02/detail02/1373880.htm>.
- Money Control* (2020). Maharashtra's Savitribai Phule Pune University to Set up Campus in Doha. A letöltés ideje: 2021. augusztus 28. <https://www.moneycontrol.com/news/trends/features/maharashtras-savitribai-phule-pune-university-to-set-up-campus-in-doha-4819671.html>.
- NYUAD* (2020). Community Life. A letöltés ideje: 2021. augusztus 5. <https://nyuad.nyu.edu/en/news/latest-news/community-life/2020/october/nearly-500-students-from-over-80-countries-join-nyuad-as-the-cla.html>.
- QDB* (2020). Education Sector in Qatar. A letöltés ideje 2021. augusztus 4. https://www.qdb.qa/en/Documents/Education_Sector_in_Qatar_EN.pdf.
- Sharma, Yoyana (2012). Branch Campus Growth has Moved to Asia. *University World News*. A letöltés ideje: 2021. július 23. <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20120113083126934>.
- Statista* (2020). Share of GDP Spent on Public Education in China 2009–2019. A letöltés ideje: 2021. július 20. <https://www.statista.com/statistics/1113951/china-public-education-expenditure-as-a-share-of-gdp/>.
- Statista* (2021). Share of Budgeted Government Expenditure on Education in the Gulf Cooperation Council in 2020, by Country. A letöltés ideje: 2021. július 17. <https://tinyurl.com/9kx63bp>.

- The American University in Cairo* (2021). Ean aljamiea [Az egyetemről]. A letöltés ideje: 2021. július 15. <https://www.aucegypt.edu/ar/about>.
- The American University of Iraq Silaimani* (2021). Nubdha tarikhiyya [Rövid történet]. A letöltés ideje: 2021. július 14. <https://auis.edu.krd/ar>.
- The National* (2019). Sharjah Ruler Allocates Dh550m for Scientific Research at AUS. A letöltés ideje: 2021. augusztus 5. <https://www.thenationalnews.com/uae/education/sharjah-ruler-allocates-dh550m-for-scientific-research-at-aus-1.869385>.
- UNDP* (2020). Human Development Reports: Jordan. A letöltés ideje: 2021. augusztus 3. <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/JOR>.
- UNESCO* (2018). UNESCO Study Report on Financing Higher Education in Arab States. A letöltés ideje: 2021. augusztus 31. <https://en.unesco.org/sites/default/files/financing.pdf>.
- Versaevel, Achille és Pamintuan, Jorica (2020). International Branch Campuses: What Can We Learn from the COVID-19 Pandemic? *Compas*. A letöltés ideje: 2021. július 23. <https://www.compas.ox.ac.uk/2020/international-branch-campuses-what-can-we-learn-from-the-covid-19-pandemic/>.
- Wilkins, Stephen (2010). Higher Education in the United Arab Emirates: An Analysis of the Outcomes of Significant Increases in Supply and Competition. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 32(4), 389–400.
- Wilkins, Stephens (2011). Who Benefits from Foreign Universities in the Arab Gulf States? *Australian Universities' Review*, 53(1). A letöltés ideje: 2021. augusztus 29. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ926453.pdf>.
- WIPO* (2020a). Global Innovation Index 2020 – Bahrain. A letöltés ideje: 2021. augusztus 2. https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020/bh.pdf.
- WIPO* (2020b). Global Innovation Index 2020 – Iran. A letöltés ideje: 2021. augusztus 5. https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020/ir.pdf.
- Xiao Lu (2018). Transnational Education: Sino-Foreign Cooperative Universities in China. World Education Services. *WENR*. A letöltés ideje: 2021. július 19. <https://wenrwes.org/2018/08/sino-foreign-cooperative-universities>.
- Young, Karen (2014). *The Political Economy of Energy, Finance and Security in the United Arab Emirates*. London: Palgrave Macmillan UK.

- Yung-Chi Hou, Angela Hill, Christopher Hui Jung Chen, Karen és Tsai, Sandy (2018). A Comparative Study of International Branch Campuses in Malaysia, Singapore, China, and South Korea: Regulation, Governance, and Quality Assurance. *Asia Pacific Education Review*, 19, 543–555.
- Amity University Dubai* (2021). Nubdhat ean aljamiea [Az egyetemről]. A letöltés ideje: 2021. augusztus 29. <https://amityuniversity.ae/ar>.
- 中华人民共和国教育部 [A Kínai Népköztársaság Oktatási Minisztériuma] (2003). 中华人民共和国中外合作办学条例 [A Kínai Népköztársaság szabályzata a kínai–külföldi iskolák működtetése során történő együttműködésről]. A letöltés ideje: 2021. július 19. <https://www.crs.jsj.edu.cn/news/index/2>.